

Jaarverslag

Inspectieraad 2009

Jaarverslag Inspectieraad 2009

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5
1. Vernieuwing toezicht.....	6
2. Programma's.....	8
3. Domeinen.....	11
4. Toezichtlasten	14
5. Financieel resultaat.....	16
Afkorting.....	17
Bijlage: vermindering van kwantitatieve toezichtlasten	19

Voorwoord

Wij hebben als rijksinspecties een mooie opdracht. We leveren een niet te onderschatten bijdrage aan een veilige samenleving en een goede kwaliteit van de overheidssamenleving. De burgers en het bedrijfsleven willen erop kunnen vertrouwen dat wij onze taken zo goed mogelijk vervullen. Tegelijkertijd horen we weer steeds vaker de roep om meer en harder toezicht. Daarom zijn de vele activiteiten van de rijksinspecties - zowel individueel als gezamenlijk - om hun toezicht te vernieuwen zo belangrijk.

Hiermee zorgen wij ervoor dat we in de toekomst op nog effectievere en efficiëntere wijze ons toezicht kunnen uitoefenen. Het motto *Meer effect, minder last* van het programma Vernieuwing Toezicht geeft onze ambities in een notendop weer. We richten ons vooral op bedrijven en branches met de meeste of grootste risico's. De bedoeling is dat bedrijven en instellingen die de regels goed naleven, hiervan zo weinig mogelijk last ondervinden.

Het afgelopen jaar hebben we veel goede resultaten behaald bij de vernieuwing van toezicht. Ik noem enkele voorbeelden. De rijksinspecties stemmen hun bezoeken aan bedrijven en instellingen vaker op elkaar af. Zij werken op steeds meer terreinen samen met andere toezichthouders. In vier domeinen zijn alle vernieuwingsdoelen al gehaald. Inspecteurs van verschillende rijksinspecties kunnen met behulp van nieuwe ict-voorzieningen gemakkelijker met elkaar samenwerken. De website Inspectieloket biedt eenvoudig toegang tot alle informatie op de sites van de rijksinspecties. En de eerste Dag van de Inspecteur bleek een schot in de roos.

Maar wij mogen ons niet blindstaren op wat we tot nu toe hebben bereikt. De lat ligt hoger. En een deel van onze gezamenlijke activiteiten heeft niet opgeleverd wat we vooraf ervan hadden verwacht. Wij hebben als Inspectieraad daarom de samenwerking tussen de rijksinspecties in 2009 vervroegd geëvalueerd. Dit hebben we samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gedaan. We hebben besloten ons te concentreren op vier collectieve programma's. Ook hebben wij gekozen voor een nieuw samenwerkingsmodel. Hierin zijn de verantwoordelijkheden tussen de Inspectieraad en de afzonderlijke rijksinspecties en vakdepartementen helder verdeeld.

Door deze nieuwe aanpak kunnen de rijksinspecties nog slagvaardiger de taakstellingen en knelpunten in de domeinen aanpakken. In veel domeinen blijkt de vermindering van de kwantitatieve toezichtlasten een taai proces. Dat verdient dan ook voortdurende aandacht. Vaak zullen nog extra inspanningen nodig zijn. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt nu nadrukkelijk bij de eerst verantwoordelijke inspecteur-generaal in een domein en zijn beleidsdepartement.

Tot slot wil ik mijn grote waardering uitspreken voor de vele inspanningen van inspectie medewerkers en andere betrokkenen om het rijks toezicht nog beter te maken. Ik merk steeds weer met hoeveel energie en creativiteit dit gebeurt. Ik wens iedereen veel succes toe in 2010!

Dr. Ir. Harry Paul
Voorzitter Inspectieraad

1. Vernieuwing toezicht

Het programma Vernieuwing Toezicht is net over de helft. Het rijkstoezicht is door de gezamenlijke activiteiten veel herkenbaarder geworden, concludeert de Inspectieraad bij een tussentijdse evaluatie in 2009. De doelen van het programma veranderen dan ook niet. Maar de collectieve aanpak blijkt niet altijd even effectief. De Inspectieraad heeft daarom de samenwerking tussen de rijksinspecties op een nieuwe leest geschoeid.

Veel gezamenlijke activiteiten

Het vierjarige programma Vernieuwing Toezicht richt zich op een effectief en efficiënt toezicht met zo weinig mogelijk hinder voor bedrijven en instellingen. Het doel is een inspectieapparaat dat effectief is, professioneel opereert, krachtig optreedt wanneer dit nodig is en geen overbodige last veroorzaakt. Het inspectieapparaat is ook kleiner en vervult de inspectiefuncties met hoogwaardige methoden en deskundigheid.

Om dit te bereiken hebben de rijksinspecties de afgelopen jaren een groot aantal collectieve activiteiten georganiseerd. Die leidden vaak tot duidelijke verbeteringen. Een aantal gezamenlijke initiatieven bleek echter geen succes. De Inspectieraad heeft daarom midden 2009 in samenspraak met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de samenwerking tussen de rijksinspecties vervroegd geëvalueerd.

Toezicht herkenbaarder

De Inspectieraad concludeert dat het rijkstoezicht door de gezamenlijke activiteiten veel herkenbaarder is geworden.

‘Als wij op inspectie gaan bij een gemeente, strijken we er twee dagen neer om een steekproef van restauratiepanden te bekijken en met alle partijen te spreken. Toen we dat bij de gemeente Sittard-Geleen deden, kregen we na afloop zo’n hartverwarmende reactie. Ze zeiden een stelletje bloedhonden uit Den Haag verwacht te hebben. Maar hun conclusie was dat we respectvol met iedereen waren omgegaan en met aanbevelingen waren gekomen waar ze wat mee konden.’

Bianca van den Berg, inspecteur bij de Erfgoedinspectie, over het toezicht op monumenten.

De doelen van het programma Vernieuwing Toezicht staan nog steeds stevig overeind. Tegelijkertijd levert een deel van ambitieuze vernieuwingsplannen niet de gewenste resultaten op. De Inspectieraad heeft zich gebogen over de vraag: waar heeft een collectieve aanpak de grootste meerwaarde? Want tussen rijksinspecties bestaan behalve grote overeenkomsten ook aanzienlijke verschillen. Veel voorzieningen blijken slechts van belang voor een deel van de rijksinspecties.

Nieuw samenwerkingsmodel

De Inspectieraad heeft op basis van de evaluatie gekozen voor een nieuw samenwerkingsmodel. Hierin is een onderscheid gemaakt tussen onderwerpen die wel en onderwerpen die niet collectief worden aangepakt. De Inspectieraad concentreert zich op vier thema’s met een duidelijk collectief belang of een collectieve opgave (zie hoofdstuk 2):

- communicatie
- e-Inspecties
- professionalisering
- toezicht met effect.

De Inspectieraad blijft ook op een aantal andere terreinen vanuit de collectieve gedachte werken. Zo levert de raad regelmatig bijdragen aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat.

De rijksinspecties pakken zelf of in allianties de andere thema’s op. Dit geldt onder meer voor de samenwerking met gemeenten en de Europese dimensie. De inspectiediensten ontwikkelen ook vaak in clusters instrumenten. De aanpak waarbij verschillende inspecties in een specifiek domein nauw met elkaar samenwerken, wordt voortgezet.

Heldere verdeling van verantwoordelijkheden

In het nieuwe samenwerkingsmodel zijn de verantwoordelijkheden tussen Inspectieraad en inspecteurs-generaal helder verdeeld. De Inspectieraad is niet meer collectief verantwoordelijk voor taakstellingen en knelpunten in de domeinen, zoals de vermindering van de toezichtlasten (zie hoofdstuk 4). Deze verantwoordelijkheid ligt nadrukkelijk bij de inspecteurs-generaal en de vakdepartementen. Dit bevordert de slagvaardigheid van de rijksinspecties. De nieuwe benadering leidt tot minder bureaucratie. Inspecties zijn alleen betrokken bij activiteiten die voor hen relevant zijn.

Goede resultaten

Met de vernieuwing van het rijkstoezicht zijn in 2009 goede resultaten geboekt. Dit wordt opgemerkt in het buitenland. De OESO en de Wereldbank oordelen positief over de Nederlandse aanpak.

Hier een aantal resultaten:

- De rijksinspecties werken in de domeinen steeds beter met elkaar én met andere toezichthouders samen.
- Inspectiediensten stemmen hun inspectiebezoeken aan bedrijven en instellingen meer op elkaar af.
- Rijksinspecties vragen bedrijven en instellingen steeds vaker slechts een keer om dezelfde soort informatie.
- In vier domeinen zijn alle vernieuwingsdoelen al gehaald.
- De rijksinspecties werken in de meeste domeinen op basis van risicogericht toezicht. Zij controleren vooral daar waar grote risico's zijn.
- Er lopen veel initiatieven waarbij rijksinspecties en gemeenten samenwerken voor een effectiever en efficiënter toezicht. Deze activiteiten werpen hun vruchten af.
- Inspecteurs kunnen met behulp van ict-voorzieningen als het Digitaal Inspectie Dossier en de Gemeenschappelijke Inspectieruimte gemakkelijk samenwerken met inspecteurs van andere inspectiediensten.
- Er is een breed aanbod van gezamenlijke opleidingen.
- De website Inspectieloket biedt toegang tot alle informatie op de sites van de rijksinspecties. De bezoeker kan deze informatie eenvoudig vinden.
- Ruim 500 medewerkers vanuit alle rijksinspecties bezochten de Dag van de Inspecteur.

Meer informatie over deze resultaten staat in de volgende hoofdstukken. In de Voortgangsrapportage Vernieuwing Toezicht van het najaar 2009 is een uitgebreid overzicht opgenomen.

Samenwerking met andere programma's

Er is waar mogelijk samenwerking tussen het programma Vernieuwing Toezicht en andere rijksprogramma's. Zo werkt de Inspectieraad mee aan de Beleids casus Recreatie. De ministeries van Economische Zaken en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit trekken dit project. Zij lichten alle acties voor de vermindering van de regeldruk in de sector Natuur en Recreatie door. De tussentijdse conclusie is dat ondernemers het effect van algemene maatregelen niet altijd merken. De domeinbenadering van de rijksinspecties blijkt een zichtbare aanvulling. De beleids casus levert midden 2010 specifieke voorstellen en belangrijke lessen voor de toekomst op.

In 2009 is het project *Toezicht voor de toekomst: risico's en verantwoordelijkheden* gestart. Dit is een onderdeel van het VRD-programma Overheid voor de Toekomst. Bij verschillende debatten staat de vraag centraal: wanneer is de overheid verantwoordelijk voor risico's en wanneer zouden die bij de burgers zelf moeten liggen? Deze discussies leveren in het voorjaar van 2010 bouwstenen op voor een visie op de verantwoordelijkheid voor fysieke risico's. De minister van BZK heeft deze visie toegezegd aan de Tweede Kamer. Twee inspecteurs-generaal zijn lid van de begeleidingscommissie van het project.

Taken en samenstelling Inspectieraad

De inspecteurs-generaal en directeuren van veertien rijksinspecties werken samen in de Inspectieraad.

De raad heeft twee taken:

- De Inspectieraad bevordert dat de rijksinspecties hun toezicht uitoefenen volgens de zes principes van goed toezicht (onafhankelijk, professioneel, transparant, selectief, slagvaardig en samenwerkend).
- De raad is verantwoordelijk voor de coördinatie en samenwerking bij rijkstoezicht. De Inspectieraad voert op deze wijze het programma Vernieuwing Toezicht uit.

Het Bureau Inspectieraad, ingebed in De Werkmaatschappij van het ministerie van BZK, heeft hierbij een coördinerende en ondersteunende rol.

Leden

VROM-Inspectie (lid dagelijks bestuur/voorzitter)
Arbeidsinspectie (lid dagelijks bestuur)
Inspectie jeugdzorg (lid dagelijks bestuur)
Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (lid dagelijks bestuur)
Agentschap Telecom
Algemene Inspectiedienst
Erfgoedinspectie
Inspectie van het Onderwijs
Inspectie voor de Gezondheidszorg
Inspectie voor de Sanctietoepassing
Inspectie Verkeer en Waterstaat
Inspectie Werk en Inkomen
Staatstoezicht op de Mijnen
Voedsel en Waren Autoriteit

Agendaliden

Algemene Rekenkamer
Belastingdienst/Douane
Inspectie der Krijgsmacht

Adviserende leden

Ministerie van BZK - directoraat-generaal
Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk
Ministerie van Justitie - directoraat-generaal
Rechtspleging en Rechtshandhaving

2. Programma's

De Inspectieraad is met vier collectieve programma's doorgegaan: communicatie, e-Inspecties, professionalisering en toezicht met effect. Hierbij zijn in 2009 goede resultaten gehaald. Zo biedt Inspectieloket toegang tot alle inspectie-informatie. Op de voor het eerst gehouden Dag van de Inspecteur kwamen veel inspecteurs af.

Andere aanpak bij e-Inspecties

De Inspectieraad heeft in 2009 gekozen voor een andere aanpak bij het programma e-Inspecties. De aandacht richt zich nu vooral op de ondersteuning van initiatieven van de rijksinspecties en minder op de ontwikkeling van generieke ict-voorzieningen. De opdrachtgever is altijd een inspectie. Om in aanmerking te komen voor financiering vanuit het programma e-Inspecties moet een voorziening bedoeld zijn voor de samenwerking tussen minimaal twee partijen. Inspecteurs kunnen met behulp van zo'n ict-voorziening beter samenwerken met inspecteurs van andere inspectie-diensten. Een voorbeeld is het generiek Digitaal Inspectie Dossier van bedrijven en instellingen. Hierin staat per

bedrijf vermeld of en wanneer inspecties zijn uitgevoerd en of overtredingen zijn geconstateerd waarbij handhaving is toegepast. Het doel is dat de inspectie de informatie van andere diensten kan gebruiken bij het selecteren van te bezoeken bedrijven en instellingen. De Arbeidsinspectie levert sinds het najaar van 2009 gegevens; meer rijks-inspecties volgen. De informatie is ook beschikbaar voor gemeenten.

Een ander instrument is de Gemeenschappelijke Inspectieruimte (GIR). Hiermee kunnen inspecteurs van verschillende toezichthouders hun eigen waarnemingen en conclusies vastleggen en die van anderen inzien. In een aantal domeinen wordt een variant van de GIR gebruikt of getest. Dit gebeurt in de chemie en de kinderopvang en bij het toezicht in het kader van het Besluit risico's zware ongevallen.

Geslaagde eerste Dag van de Inspecteur

Het programma Professionalisering richt zich op een verdere professionalisering van het vak van inspecteur.

Op 15 oktober is voor het eerst de Dag van de Inspecteur gehouden. Het werd een succes. Ruim vijfhonderd medewerkers van rijksinspecties bezochten dit evenement. Zij konden meedoen aan tal van activiteiten. De aanwezigen ontvingen ook het eerste exemplaar van het bijzondere magazine ERIK over de kunst van het inspecteren. Tijdens de dag zijn drie trofeeën voor vernieuwing van toezicht uitgereikt. Twee gingen naar de projecten 1-Loket Chemelot en de weekendpoule van de Voedsel en Waren Autoriteit. Bianca van Lunteren van de Algemene Inspectiedienst werd tot VT-inspecteur van het jaar uitgeroepen. Verder is het fundament voor de effectieve inspecteur gepresenteerd. Dit vormt de basis voor de Ervaringsdagen in 2010, waaraan naar verwachting 2.000 inspecteurs zullen deelnemen. Er is een breed aanbod van gezamenlijke opleidingen. In 2009 zijn weer de opleidingen De Entree (voor beginnende inspecteurs), De Verdieping (voor ervaren inspecteurs), Kunst van het Toezicht (over interveniëren bij ingewikkelde nalevingproblemen) en Wet- en Regelgeving gehouden. Ook zijn twee nieuwe trainingen ontwikkeld: Gedrag met effect en Facilitator iT 11 (De Tafel van Elf). Inspecteurs kunnen verder op werkbezoek gaan bij een andere inspectie onder het motto 'een kijkje in de keuken'.

Digitale toegang tot alle inspectie-informatie

De website Inspectieloket heeft een centrale rol bij de communicatie naar burgers, bedrijven en medewerkers. Deze site is in augustus 2009 omgebouwd tot een portaal dat de sites van de rijksinspecties met elkaar verbindt. Inspectieloket biedt hiermee een digitale toegang tot alle informatie over rijkstoezicht. De bezoeker doorzoekt in één klik de sites van de veertien rijksinspecties. Ook worden alle persberichten van deze inspectiediensten automatisch op Inspectieloket geplaatst. De site biedt tevens toegang tot formulieren voor klachten en meldingen. Bezoekers vinden hierdoor snel de juiste informatie.

De rijksinspecties zijn de eerste onderdelen van het Rijk die op deze manier hun webinformatie gebundeld aanbieden. Zij hebben daarnaast afspraken gemaakt over de invoering van een stijlgids en een inspectiebrede metadatering (bedoeld om informatie voor de bezoeker op een relevante manier te selecteren). Die komen er in 2010.

Fundament voor de effectieve inspecteur

'Ik ben er trots op met toezicht en zonodig handhaving een bijdrage te leveren aan een veilige, gezonde en rechtvaardige samenleving. Ik zie erop toe dat mensen zich houden aan kwaliteitsnormen en afgesproken resultaten.'

Meerjarenprogramma voor effectmeting

Het meten van de effectiviteit van toezicht staat nog in de kinderschoenen. Het meerjarenprogramma Effecten van Toezicht moet hierin verandering brengen. Het doel is dat alle rijksinspecties in 2012 een systeem van effectmeting hebben. In 2009 is een expertnetwerk opgezet en zijn symposia georganiseerd. Ook gingen bij vier rijksinspecties pilots van start. Een studie naar de mechanismen die ten grondslag liggen aan effectief toezicht heeft interessante inzichten opgeleverd.

'We hebben allemaal een gezamenlijk doel: onze gasten een gezellige en veilige dag bezorgen. Om eerlijk te zijn, ik heb de inspecteurs gemist. Het is nuttig en leerzaam om tijdens een controle met ze mee te lopen. Maar zij hebben me verzekerd dat ik bij vragen altijd kan bellen. Dat zal ik ook zeker doen als het nodig is.'

Ben Nijkamp, hoofd Technische Dienst van attractiepark Slagharen, over het vernieuwde toezicht van de Voedsel en Waren Autoriteit. Wanneer een attractiepark zowel de wettelijke voorschriften naleeft als voldoende vertrouwen heeft in de eigen systemen, trekt de VWA zich voor drie jaar terug.

3. Domeinen

De samenwerking van de rijksinspecties in de domeinen is een belangrijk onderdeel van de vernieuwing van het toezicht. In 2009 is het nodige bereikt. Zo stemmen de rijksinspecties in alle domeinen hun inspectiebezoeken op elkaar af. Zij zijn ook vaak overgestapt op risicogericht toezicht.

Nieuwe werkwijzen

Een domein is een afgebakend maatschappelijk veld waarbij een bedrijf of instelling met veel verschillende toezichthouders te maken heeft. Na een herschikking in 2009 zijn er nu achttien domeinen. De rijksinspecties ontwikkelen in deze domeinen nieuwe werkwijzen die bijdragen aan het doel van effectiever toezicht met minder last. Zij werken hierbij nauw samen met de branche zelf en met andere toezichthouders. Dit biedt de garantie dat inspectiediensten oplossingen kiezen die bij een domein passen.

In meeste domeinen eindbeelden

De rijksinspecties hebben in de meeste domeinen eindbeelden opgesteld. Zij noemen hierin de verbeteringen die ze in 2011 of eventueel later willen realiseren. De inspecties zijn in een deel van de domeinen goed op weg. Maar in andere domeinen gaat het volgens hen geruime tijd duren, voordat ze het eindbeeld halen.

Vier domeinen afgerond

Vier domeinen zijn in 2008 of 2009 afgerond omdat daar alle vernieuwingsdoelen al zijn gehaald. Het toezicht blijft zich hier vanzelfsprekend verder ontwikkelen.

‘De controleurs bekijken dezelfde dingen als vroeger. Alleen nu met een andere blik. Ze signaleren veel meer op hoofdlijnen. De ondernemers reageren positief. Het levert hen tijdswinst op. Ze worden in principe nog maar een keer per drie jaar gecontroleerd in plaats van drie keer. De ondernemers zijn ook tevreden over het kennisniveau van de controleurs. Terecht. Want de controleurs pakken de werkzaamheden die ze voor elkaar doen, heel goed op.’

Stan van der Meijs, projectleider van de Algemene Inspectiedienst, over de pilotprojecten in een aantal regio's. Daarbij werken gemeenten, regionale milieudiensten, een provincie en waterschappen nauw samen bij de controles op glastuinbouwbedrijven en veehouderijen.

Het gaat om deze domeinen:

- Delfstofwinning. De bedrijven hebben veel waardering voor de houding, deskundigheid en open communicatie van Staatstoezicht op de Mijnen, de integraal toezichthouder. Ze zijn ook tevreden over het systeemtoezicht en de terugkoppeling van resultaten.
- Nucleaire Industrie. De rijksinspecties besteden veel aandacht aan de professionaliteit van inspecteurs. De eenheid in hun optreden is sterk verbeterd.
- Railvervoer. De bedrijven stellen het op prijs dat de Inspectie Verkeer en Waterstaat eigen verantwoordelijkheid stimuleert.
- Rampenbestrijding en crisisbeheer. De gemeenten en provincies ervaren het rijkstoezicht - gecoördineerd door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid - niet als last. De rijksinspecties voeren gemeenschappelijk een integrale risicoanalyse uit en betrekken gemeenten en provincies bij hun activiteiten.

Vaak risicogericht toezicht

De rijksinspecties zijn in de meeste domeinen overgestapt op risicogericht toezicht. Zij concentreren zich vooral op bedrijven en terreinen waar de meeste of grootste risico's bestaan. Hierdoor kunnen ze hun capaciteit zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten. Een voorbeeld van risicogericht toezicht is de binnenvaart. De zes toezichthouders in dit domein hebben op basis van een gezamenlijke risicoanalyse vier specifieke risico's vastgesteld. Zij richten hier hun toezicht op.

Systeemtoezicht in opkomst

De inspecties passen steeds vaker systeemtoezicht toe. Dat gebeurt onder meer in de afvalbranche en de chemische industrie en bij attractieparken en dierentuinen. De inspecties toetsen aan de hand van de eigen kwaliteits- en administratieve systemen van bedrijven en instellingen hoe die risico's beheersen. Het systeemtoezicht is gebaseerd op verdiend vertrouwen: heeft een bedrijf of instelling in het verleden de regels goed nageleefd? Bonafide bedrijven en instellingen ondervinden hierdoor minder last van toezicht.

Andere oplossingen

In alle domeinen stemmen de rijksinspecties hun inspectiebezoeken zoveel mogelijk op elkaar af. Zij maken bijvoorbeeld een gezamenlijk inspectieprogramma. Ook houden inspecteurs hun ogen en oren open voor andere inspectiediensten. Door de taakstellingen is hiervoor echter soms onvoldoende capaciteit. Hier en daar vindt taakoverdracht plaats. Zoals bij vijf regionale pilots in de glastuinbouw en de veehouderij. De Algemene Inspectiedienst, gemeenten, regionale milieudiensten, een provincie en waterschappen

hebben bij de controles hun krachten gebundeld; de een controleert namens de ander.

Pilots met gemeenten afgerond

In diverse domeinen oefenen de gemeenten het meeste toezicht uit. Een aantal pilots waarbij rijksinspecties en gemeenten samenwerken, is in 2009 afgerond. Conclusie: de belangrijkste verbetering van het toezicht op lokaal niveau ligt bij gemeenten zelf. De samenwerking met rijksinspecties vormt hierop slechts een aanvulling. Vooral nuttig is het uitwisselen van informatie over hoe bedrijven en instellingen regels naleven.

De rijksinspecties en gemeenten werken het meest vruchtbaar samen in de horeca, de land- en tuinbouw en het domein bouwnijverheid/houtverwerkende industrie/metaalindustrie/overige industrie. Een voorbeeld is het initiatief van de Arbeidsinspectie om meldingen van bedrijven over het verwijderen van asbest automatisch door te sturen naar geïnteresseerde gemeenten. In de domeinen recreatie en kinderopvang is de winst van samenwerking gering. Deze winst weegt niet op tegen de investering. Over de ervaringen in de pilots is de brochure *Alleen ga je sneller... Samen kom je verder!* gemaakt.

Belangrijkste resultaten in domeinen

Horeca

- * De VWA werkt met diverse gemeenten samen in pilots. De toezichthouders gaan minder vaak op bezoek bij bedrijven die regels goed naleven. Gemeentelijke inspecteurs houden hun ogen en oren open voor het rijkstoezicht.
- * De digitale herinspectie is ingevoerd. Een horecaondernemer die een waarschuwing heeft gekregen, kan via internet aangeven hoe hij de overtreding heeft opgelost. Hij voorkomt daarmee een fysieke herinspectie en de bijbehorende kosten.

Land- en tuinbouw

- * In 2009 zijn de vijf regionale pilots met taakoverdracht voortgezet. De toezichthouders in de regio Den Bosch hebben een gezamenlijke risicoanalyse gemaakt.
- * De rijksinspecties kondigen hun controles voortaan vooraf aan.

Vleesketen

- * De pilot in de provincie Brabant waarbij VWA, AI, provincie en gemeenten samenwerkten, is met succes afgesloten. Bedrijven ondervonden minder last van toezicht, omdat de toezichthouders bij hun inspecties samenwerkten.
- * In 2009 is de methodiek Continuous Control Monitoring (CCM) ontwikkeld. De VWA en een aantal bedrijven kunnen via CCM ervaring opdoen met de uitwisseling van digitale gegevens. Hiermee kan de basis worden gelegd voor vormen van toezicht die bedrijven minder last bezorgen.

Recreatie

- * Het systeemtoezicht bij de attractieparken werpt zijn vruchten af. Eind 2009 scoorden zes parken op alle onderdelen – attracties, levensmiddelen en alcohol/

tabak – ‘groen’. De VWA en de AI voeren gezamenlijk inspecties uit.

- * Bij dierentuinen, evenementen en verblijfsaccommodaties stellen de rijksinspecties en de branche een gezamenlijke interventiestrategie op.

Schiphol

- * De IVW, de Koninklijke Marechaussee en het Hoogheemraadschap van Rijnland hebben afspraken gemaakt over de overdracht van een aantal toezicht-taken aan Schiphol Airport Authority op het gebied van vliegveiligheid en milieu. Deze afspraken zijn vastgelegd in een convenant. Hierdoor hebben bedrijven op een aantal onderdelen maar met één toezichthouder te maken.

Zeehavens

- * Achttien inspectiediensten in de Amsterdamse en Rotterdamse haven hebben een convenant over inspecties aan boord van zeeschepen afgesloten. Ze stemmen hun controles beter op elkaar af, waardoor zeeschepen minder vaak worden geïnspecteerd.
- * De rijksinspecties controleren jaarlijks minimaal 1.000 gegaste containers. Hierbij werken VI, AI, BDD en IVW nauw met elkaar samen.

Afvalverwerking

- * Bij veel afvalbedrijven in Drenthe, Gelderland, Noord-Brabant en Overijssel zijn pilots met systeemtoezicht van start gegaan.

Bouwnijverheid/houtverwerkende industrie/metaalindustrie/overige industrie

- * De AI is in 2009 met vier nieuwe gemeenten gaan samenwerken: Breda, Groningen, Zaanstad en Zoetermeer. In totaal zijn er negen pilots. De AI heeft een

arbo-signaallijst gemaakt die gemeentelijke inspecteurs bij hun bedrijfsbezoeken kunnen meenemen.

- * De AI stuurt meldingen van bedrijven over het verwijderen van asbest automatisch door naar geïnteresseerde gemeenten. Meer dan 200 gemeenten maken gebruik van deze mogelijkheid. Zij kunnen zo effectiever controleren.

Integraal Toezicht Jeugdzaken

- * ITJ waarin IGZ, IJZ, IvHO, IOOV en IWI samenwerken, heeft in 2009 in verschillende gemeenten onderzoek gedaan naar de preventie en aanpak van overgewicht onder jongeren en van recidive onder jongeren. ITJ heeft voor elke gemeente een rapport opgesteld. Voor beide onderzoeksthema's is ook een algemeen rapport gemaakt. ITJ is in een aantal gemeenten gestart met nieuwe onderzoeken. De thema's zijn armoede, goed voorbereid naar school en verslaving. De gemeenten zijn geselecteerd op basis van een integrale risicoanalyse.

Gezondheidszorg/ziekenhuizen

- * De IGZ heeft in 2009 een pilot afgerond waarbij inspecteurs gebruik maakten van een verbrede signaallijst bij hun jaarlijkse toezichtonderzoek in ziekenhuizen. Zij nemen zo signalen van andere inspecties mee.
- * De IGZ, AI en VI onderzoeken samen de brandveiligheid bij zorginstellingen.

Kinderopvang

- * Een aantal GGD'en en gemeenten heeft de Gemeenschappelijk Inspectieruimte Kinderopvang in gebruik genomen. GGD-inspecteurs kunnen in dit systeem hun waarnemingen en conclusies uitwerken en inzien. Gemeenten en de IvHO gebruiken deze informatie voor handhaving, beleid en rapportages.

Meer gedetailleerde informatie is opgenomen in de Voortgangsrapportage Programma Vernieuwing Toezicht najaar 2009.

'Ik zie de Inspectie als een handhavingsinstituut. De inspecteurs hebben autoriteit en ze stellen goede vragen over dingen die ons niet meer opvallen. Ook zijn ze een kennisbank. Zo kijk ik regelmatig op hun website, daar lees ik bijvoorbeeld over nieuwe wetgeving of over ontwikkelingen. Of de Inspectie ons als bedrijf scherp houdt? Tja, wij willen zelf graag de beste zijn. We stellen intern veel hogere eisen dan de wettelijke limieten doen en dan de Inspectie doet. Wij houden onszelf dus scherp.'

Jan Kempers, manager Bedrijfstechnologische Dienst van de Heineken Brouwerij, over de controles op de voedselveiligheid.

4. Toezichtlasten

De rijksinspecties boeken veel vooruitgang bij het verminderen van de kwalitatieve toezichtlasten. Ook de kwantitatieve toezichtlasten dalen. Er zijn echter extra inspanningen nodig om het algemene doel van een vermindering met 25 procent te halen.

Daling kwantitatieve toezichtlasten

Toezicht levert voor bedrijven en instellingen toezichtlasten op. Het kabinetsdoel van maximaal twee bezoeken van rijksinspecties in het midden- en kleinbedrijf is al bereikt. In veel domeinen is dit aantal lager. Daarnaast heeft het kabinet als doel dat de kwantitatieve lasten in 2011 met 25 procent zijn verminderd. Het gaat hierbij om de tijd die een bedrijf of instelling kwijt is aan toezicht, uitgedrukt in kosten. De totale toezichtlasten in de domeinen zijn bijna 178 miljoen euro (zie tabel in bijlage). Het aandeel van het Rijk is 118 miljoen euro. De vijf domeinen waar bedrijven de meeste last van toezicht hebben, zijn de horeca, de land- en tuinbouw, de recreatie, het wegvervoer en de vleesketen. De kwantitatieve lasten zijn in 2009 met gemiddeld 3 procent gedaald.

Algemeen reductiedoel onder druk

In vier domeinen wordt het algemene reductiedoel van 25 procent - aldus de prognose voor 2011 - ruimschoots gehaald: land- en tuinbouw, bouwnijverheid/houtverwerkende industrie/metaalindustrie/overige industrie, recreatie en nucleaire industrie. Er zijn ook verschillende domeinen die dit doel nog niet lijken te halen (zie bijlage). Dat heeft mede te maken met de specifieke situatie in deze domeinen, zoals de verplichtingen die voortvloeien uit EU-regels.

‘Wij luisteren als toezichthouders goed naar wat bedrijven willen. Die kunnen aan het eind van het jaar in een overleg aangeven wat ze van het toezicht vinden. Zo kregen we te horen: als je apart kunt komen, kom dan alsjeblieft apart. Een gezamenlijke inspectie heeft alleen zin als er een duidelijke overlap is. Want anders lijkt zo’n inspectie meer op een overval. Met die wens houden we rekening.’

Inga Peerlings, werkzaam bij de provincie Limburg en coördinator van 1-Loket Chemelot (gedeeld winnaar VT-project 2009). De bedrijven op het industrieterrein Chemelot en de toezichthoudende instanties van provincie, gemeente en Rijk hebben een gezamenlijk loket ingericht.

Vermindering van toezichtlasten is ook een taai proces. Het effect van maatregelen is dikwijls pas op de langere termijn echt zichtbaar. Door al deze ontwikkelingen staat de algemene doelstelling van 25 procent minder toezichtlasten in 2011 onder druk. Volgens de prognoses van eind 2009 zouden de toezichtlasten in de achttien domeinen zonder extra maatregelen met 8 procent verminderen.

Verantwoordelijkheid bij inspecteurs-generaal

In het nieuwe samenwerkingsmodel is de Inspectieraad niet meer collectief verantwoordelijk voor de vermindering van toezichtlasten in de domeinen (zie hoofdstuk 1). De verantwoordelijkheid ligt in een domein nadrukkelijk bij de eerstverantwoordelijke inspecteur-generaal en zijn vakdepartement. De rijksinspecties zullen door extra inspanningen een grotere reductie moeten zien te bereiken. De grootste winst is in theorie te behalen in de vleesketen en de gezondheidszorg en bij het aandeel van de Belastingdienst/Douane in de toezichtlasten in de horeca, het wegvervoer en de zeehavens. In deze domeinen zou ongeveer driekwart van de vermindering van de kwantitatieve toezichtlasten kunnen worden gerealiseerd. De betrokken rijksinspecties ondernemen in 2009 en 2010 extra maatregelen die het realiseren van de doelstelling binnen bereik brengen. Belangrijk is dat de inspecties tegemoetkomen aan opmerkingen van het bedrijfsleven. Dat kan vooral door een verdere professionalisering van het toezicht.

Kwaliteit van toezicht

De kwalitatieve toezichtlasten vormen de andere kant van het verhaal. Het gaat onder meer om hoe bedrijven en instellingen de deskundigheid en houding van inspecteurs beoordelen. In het algemeen geldt dat zij positief zijn over de inspanningen van de rijksinspecties om de kwaliteit van hun toezicht te verbeteren. De inspecties zijn in de domeinen bezig om het toezicht te baseren op verdiend vertrouwen (zie hoofdstuk 3). Als gebleken is dat een bedrijf of instelling de regels goed naleeft, krijgt die vaak minder aandacht. Een goed voorbeeld is het toezicht van de Voedsel en Waren Autoriteit op de attractieparken. De inspecties zijn afgestemd op de mate waarin deze bedrijven met kwaliteits-systemen werken.

De rijksinspecties gaan in de meeste domeinen ook uit van risicogericht toezicht. Verder werken ze in de domeinen actief aan de professionalisering van de inspecteurs. Zo treden de inspecteurs die de chemische ondernemingen op Chemelot controleren, professioneler en deskundiger op.

5. Financieel resultaat

De Inspectieraad beschikte in 2009 over een budget van 2,8 miljoen euro. Daarmee kon de Inspectieraad de programma-tische activiteiten (exclusief het programma e-Inspecties) uitvoeren en de apparaatuitgaven van Bureau Inspectieraad bekostigen. Aan het eind van 2009 waren bijna alle financiële middelen ingezet.

Bijdragen van rijksinspecties

Het budget van de Inspectieraad bestaat uit bijdragen van de deelnemende rijksinspecties. Hun bijdrage is naar evenredigheid van hun personele omvang. De inspecties leveren daarnaast nog meer financiële inspanningen om tot vernieuwing van het toezicht te komen. De rijksinspecties die in een bepaald domein werkzaam zijn, dragen de kosten die voortvloeien uit domeingerichte aanpak. Er zijn ook tal van eigen initiatieven van inspecties om de kwaliteit van het toezicht te verbeteren. Zij betalen deze investeringen zelf.

Financiering programma e-Inspecties

Uit het programma Vernieuwing Rijksdienst is 11,9 miljoen euro in 2009 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van ict-voorzieningen in het kader van het programma e-Inspecties. Dit bedrag is in 2009 bijna volledig ingezet. De rijksinspecties investeren zelf ook met middelen en capaciteit in het meerjarenprogramma e-Inspecties.

Afkortingen

AI	Arbeidsinspectie
AID	Algemene Inspectiedienst
Arbo	Arbeidsomstandigheden
AT	Agentschap Telecom
BDD	Belastingdienst/Douane
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
Ijz	Inspectie jeugdzorg
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
ITJ	Integraal Toezicht Jeugdzaken
IOOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
IvhO	Inspectie van het Onderwijs
IVW	Inspectie Verkeer en Waterstaat
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
VI	VROM-Inspectie
VRD	Vernieuwing Rijksdienst
VT	Vernieuwing Toezicht
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit

‘Het laatste jaar hebben we samen met de Inspectie Verkeer en Waterstaat onderzocht of wij als bedrijf de controles op de rijtijdenwet zelf kunnen uitvoeren. De uitkomst van deze besprekingen is een soort ISO-kwaliteitssysteem. Ik ben daar heel blij mee. Nu ligt alles vast op basis van procedures in plaats van via mondelinge afspraken.’

Henk van der Wal, directeur van Van der Wal Transport, over de afspraak met de IVW om zelf controles uit te voeren.

Bijlage Vermindering van kwantitatieve toezichtlasten

Domein	Coördinerende inspectie	Totale toezichtlasten in € x 1.000	Aandeel Rijk in toezichtlasten in € x 1.000	Taak Rijk reductie toezichtlasten in € x 1.000	Bereikte reductie in 2009 in %	Prognose reductie in 2011 in %
Voedsel en waren						
Horeca	VWA	4.427	2.472	618	16	17
Land- en tuinbouw	AID	18.420	3.640	910	29	29
Vleesketen	VWA	59.377	59.062	14.766	2	6
Recreatie	VWA	5.197	1.467	367	30	36
Levensmiddelen	VWA	300	115	29	9	17
Transport						
Schiphol	IVW	2.300	2.228	557	-	-
Wegvervoer	IVW	21.837	15.426	3.857	2	13
Zeehavens	IVW	17.942	15.794	3.949	0	1
Binnenvaart	IVW	853	791	198	16	16
Industrie						
Chemie	VI	8.125	1.541	385	PM	PM
Afval	VI	6.628	194	49	PM	PM
Bouw enz.	AI	11.950	1.954	489	12	31
Nucleair	VI	650	599	58	0	28
Buisleidingen	VI	n.v.t.				
Publieke domeinen						
ITJ	Ijz	n.v.t.				
Gezondheidszorg	IGZ	14.873	10.374	2.593	0	3
Sanctietoepassing	ISt	2.399	1.915	479	4	4
Kinderopvang	IvhO	3.358	90	23	0	0
TOTAAL		177.783	117.662	29.416	3	8

In de domeinen afval en chemie worden de toezichtlasten in 2010 gemeten.

Uitgave van Bureau Inspectieraad
April 2010

Tekst:
Hans Klip Tekstproducties

Grafisch Ontwerp:
Ontwerpstudio 2 MAAL EE

Fotografie:
Foto's uit diverse publicaties
van de inspectieloketten

De citaten komen uit het magazine ERIK
en de nieuwsbrief Vernieuwing Toezicht.

Deze publicatie staat op internet:
www.inspectieloket.nl

Meer weten?
Kijk op www.inspectieloket.nl

